

Tancsics Mihály és a „Munkások Ujsága.”

A márciusi ifjuság, amely Budapesten polgárvér ontása nélkül egy nap alatt kivivta a reformot, a sajtó felszabadítása után nem feledkezett meg a budai várbörtönben raboskodó íróról. *Tancsics Mihályról* sem. A cenzura bilincseiben nyögő szellem, a lakat alatt tartott sajtó bátor harcosa, 1846-ban került *sajtóvétségért* a budai helyőrségi tömlőcbe, ahol 1848 március 15-éig raboskodott. 1844-ben *párizsi*, 1845-ben *londoni* keltezéssel adott ki merészhangú röpiratot a sajtószabadság érdekében, de eszméit csak a külföldről Magyarországra is eljutott forradalmi mozgalom valósíthatta meg.

Tancsics Mihály budai börtönében örölte napjait, amikor *Petőfi, Irinyi József, Jókai, Buljovszky Gyula* vezerségével a Heckenast-nyomdában kinyomatták a szabad sajtó első termékeit, a „Nemzeti dalt” és a „12 pont”-ot. A forradalmi ifjusággal egyesült polgárság azonban nem elégedett meg ennyivel, hanem az egész reformot kivivta. A pesti városházán közgyűlési határozatokat hoztak és a közgyűlés Tancsics Mihály szabadonbocsátását is követelte. A tettekkel beszélő ifjuság végrehajtotta a határozatot: feltárult a rab író börtönének ajtaja. Fáklyás diadalmenet hozta aztán Pestre, ahol az ifjuság kifogta a lovakat és maga huzta a kocsit. Este 7 órakor a színházban hiába várták a kiszabadított író, az öröm, a szabadulás, a nagy változás izgalmait annyira megviselték idegeit, hogy nem vehetett részt a Nemzeti Színház szabadság-ünnepén.

Ez az idegállapota azonban nem tartott soká, a tákácssegedből önműveléssel tanárrá és íróvá fejlődött, harcoslelkű férfi csakhamar magához tért és belevetette magát a forradalom szellemi mozgalmaiba. S aki 1844-ben a sajtószabadságért küzdött, most a szabad sajtó napjaiban radikális irányú lapot indított. *Két hét múlva már napvilágot lát a Munkások Ujsága.* Néhai-Okolicsányi István 48-as honvédfőhadnagy gyűjtéséből e lapnak összesen 55 száma van birtokomban. Két sorozata más-más alakban jelent meg: az első 33 szám 8-adrét alakban, mint hetilap 1848 április 2-től szeptember 24-ig, a többi 22 szám szeptember 29-től december 15-éig.

Tancsics radikalizmusa azonban akkor sem volt veszedelmes, mert — mint a következő idézetekből kiderül — vallásosság, hazaszeretet, egészséges felfogás vezé-

relte a *Munkások Ujsága* szerkesztőjét. A lap 1. számában érdekesen okolja meg, hogy nevét miért változtatta meg egy betű elhagyásával:

„Nevem. Ujságomnak ezen első számában mindenekelőtt szükségesnek és kötelességemnek tartom arról az olvasókat felvilágosítani, mért módosítam *Stancsics* nevemet *Tancsicsra*? Születésem helyén az egész község *Tancsicsnak* hí. Ezért azonban nem módosítottam rajta, hanem mivel két nagyobb gyermekem, kivált pedig a legidősebb, kinél csak a hazát tudom jobban imádni, szinte így hítt mindig: ennek emlékére meghagytam úgy, miként ő engem nevezett.”

A 7. számban *Cserki István* ref. lelkész *Szózatok* című közleményében nősülésre buzdítja a magyar ifjuságot és a jövő nemzedék nevelésére a papokat:

„A magyar ifjakhoz.

Magyar honnak erős és magyar népre van szüksége: elszigetelve áll Európában s dicső nyelve még határain belül is sok hálátlan előtt üsmeretlen. Magyar ifjak! *Mihelyt magatokat nősülésre képeseknek érzitek, nősüljétek s árásszátok el e szép hont erős, izmos, bátor, tiszta jellemű magyar nemzedékkel.*

A magyar papokhoz.

Magyar paptársim! Kezeitekbe drága kincs van le-téve, annak hív megőrzése egyetlen föltéte alatt: ez a drága kincs az *ifjuság nevelése*, szellemi erejének kifejtése, szívének nemesítése s a hazaszeretethez az ifju nemzedék keblébe való beoltása.”

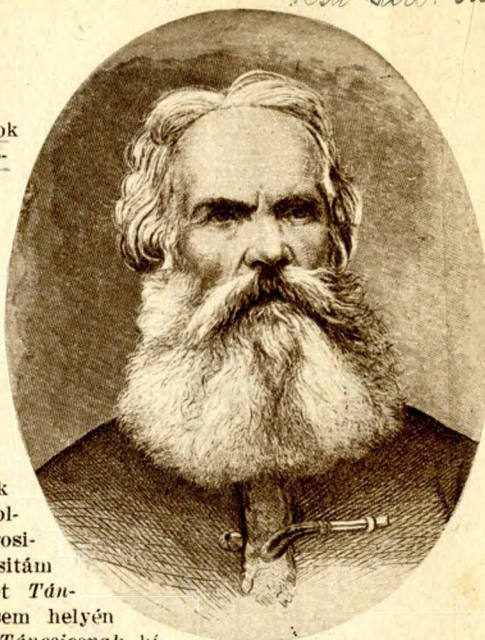
A 18. számban „*Szózat a munkásokhoz*” című cikkében az egyszerű emberek nyelvén becsületes munkára buzdítja a munkásokat:

„Munkás barátim, kiket napszámosoknak neveznek... kendteket megilleti a becsületes tartás... és a becsületes fizetés... hanem, barátim, ha kendtek a gazdától megkivánják a becsületes tartást és fizetést: *tudják meg kendtek, hogy a gazda is megkivánja ám kendtektől, hogy becsületesen és hűségesen dolgozzanak.* Legyenek hát kendtek, munkás barátim, lelkiismeretesek, dolgozzanak hiven a gazdáknak, mintha maguknak dolgoznának.”

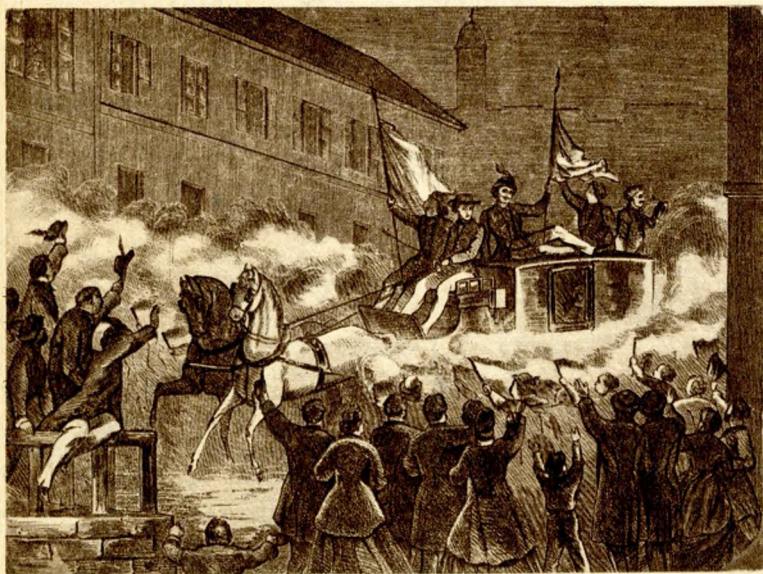
A röpirataiban és német írásaiban tulzó Tancsics Mihály — akinek később is kijutott a rabságból sajtóvétségért — lelkében izzó érzésű magyar ember, aki a *Munkások Ujsága* II. kötete 1. számában így kezdi a „*Szózat a magyarokhoz*” című vezércikkét:

„Magyarok! Egy anyánk van e földön: a *haza*; egy atyánk az égben: az *Isten*; egy kincsünk e világon: a *nemzetiség, a magyar nyelv.*”

Közli: Okolicsányi-Kuthy Dezső dr.

Tancsics Mihály.

Tancsics Mihály kiszabadítása.